

Välfärdsområdets tvåspråkighet i praktiken

Denna PM baserar sig på sådana bestämmelser i språklagstiftningen som väckt frågor i välfärdsområdena. Därmed innehåller den inte en uttömmande lista på bestämmelser om välfärdsområdets språkliga skyldigheter.

Tolkningen av bestämmelserna baserar sig på förarbeten till lagstiftningen, myndighetsanvisningar, beslut av justitieombudsmannen och justitiekanslern samt regeringens berättelser om tillämpningen av språklagstiftningen.

1. Rätt till social- och hälsovård och räddningsväsendets tjänster på finska och svenska

Ett tvåspråkigt välfärdsområde ska ordna social- och hälsovård på både finska och svenska så att kunderna blir betjänade på det språk de väljer, antingen finska eller svenska.

Det här betyder att kundernas rätt att använda finska eller svenska inte är beroende av deras språkkunskaper. Om patienthandlingarna skrivs på något annat språk än kundens språk ska de översättas i den omfattningen att kunden får tillräckliga uppgifter om sin vård. Förvaltningsbeslut inom socialvården ska ges på kundens eget språk. Tjänsterna ska även ordnas så att kunden får service på det egna språket utan att det förorsakar kunden extra besvär eller leder till en situation där kunden särskilt behöver begära eller kräva den. Kundens möjligheter att förstå och bli förstådd vid anlitandet av social- och hälsovårdstjänster är en del av servicens kvalitet och av central betydelse för tillgodoseendet av de övriga rättigheterna. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna har inverkan även på patientsäkerheten och är en förutsättning för kundens självbestämmanderätt.

När välfärdsområdet ordnar räddningsväsendets tjänster ska språklagen beaktas, så att var och en har rätt att använda finska eller svenska.

Kundens rätt till service på eget språk omfattar förutom muntlig betjäning och skriftlig information, även digitala tjänster. De tvåspråkiga välfärdsområdena ska erbjuda likvärdiga digitala tjänster på finska och svenska.

Service på lika grunder betyder inte att servicen måste ordnas på samma ställe och överallt i lika stor utsträckning på finska och svenska. Service kan ges på olika språk vid olika service- och verksamhetsställen. Velfärdsområdet kan ordna sina social- och hälsovårdstjänster på olika sätt för den svenskspråkiga och den finskspråkiga befolkningen, om olika arrangemang främjar förverkligandet av de språkliga rättigheterna.

Källor

Lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021), 5 §

Språklagen (423/2003), 2 §, 10 §, 20 §, 23 §

Regeringens proposition om språklagen (RP 92/2002 rd)

Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2017 (Regeringens publikationsserie 9/2017), kapitel 5

Justitieombudsmannens beslut 22.3.2011, Dnr 1962/4/09

Biträdande justitiekanslerns beslut, 12.12.2014 (OKV/1206/1/2013)

2. Kommunikation och information till allmänheten

Velfärdsområdet ska informera invånarna och dem som använder velfärdsområdets tjänster samt organisationer och andra sammanslutningar om velfärdsområdets verksamhet. Information som velfärdsområdenas myndigheter riktar till allmänheten ska ges på finska och svenska i tvåspråkiga kommuner.

Velfärdsområdets meddelanden, kungörelser och anslag samt annan information till allmänheten ska finnas på finska och svenska. Velfärdsområdet ska både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att det använder båda språken.

Att utredningar, beslut eller andra liknande texter som velfärdsområdet utarbetat publiceras medför inte att de behöver översättas som sådana. Informationen på det andra nationalspråket kan ges antingen i en annan form, till exempel i en anorlunda broschyr, eller genom en förkortad version av informationen. Myndigheten ska dock se till att både den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningens behov av information tillgodoses.

Velfärdsområdet ska ha omfattande information på finska och svenska på sin webbplats. All väsentlig information ska finnas på båda språken. Pressmeddelanden och liknande information med informationsvärde bör publiceras på båda språken, eller åtminstone bör en förkortad version publiceras på det andra språket.

Skyldigheten att betjäna allmänheten på finska och svenska gäller all informationsverksamhet, oberoende av vilket medium eller informationskanal som används. Den finsk- och svenskspråkiga befolkningens behov av information ska därmed tillgodoses också på sociala medier, såsom Twitter och Facebook. All information behöver inte finnas på båda språken, men till exempel sådant material som innehållsmässigt är mer officiellt till sin karaktär bör till stor del finnas på båda språken. Om en person ställer en fråga, ska svar ges på samma språk (dvs. finska eller svenska). Tvåspråkigheten bör alltså synas på välfärdsområdets sociala medier.

Med hänvisning till välfärdsområdets skyldighet att behandla nationalspråken jämlikt, bör utgångspunkten vara att väsentlig information publiceras på områdets webbplats samtidigt på båda nationalspråken.

Källor

[Lagen om välfärdsområden \(611/2021\), 34 §](#)

[Språklagen \(423/2003\), 23 §, 29 §, 32 §, 35 §](#)

[Regeringens proposition om språklagen \(RP 92/2002 rd\)](#)

[Justitieministeriets rekommendation, 5.10.2015 \(OM 7/58/2015\)](#)

[Biträdande justitiekanslerns beslut 4.5.2017, Dnr \(OKV/124/1/2017\)](#)

[Justitieombudsmannens beslut 30.5.2014 \(Dnr 3746/4/13\)](#)

[Biträdande justitiekanslerns beslut 21.10.2016, Dnr OKV/1674/1/2015](#)

[Biträdande justitiekanslerns beslut 21.8.2020 \(OKV/83/10/2020, OKV/83/10/2020-OKV-2\)](#)

3. Digitala tjänster

När digitala tjänster planeras och utvecklas bör man redan från början beakta hur de språkliga rättigheterna ska tillgodoses i praktiken. Det är oftast mer ekonomiskt och effektivt att beakta olika språkversioner under planeringen och programmeringen av tjänster och informationssystem är att uppdatera systemen i efterskott.

Brister i välfärdsområdets datasystem som hindrar eller försvårar förverkligandet av befolkningens språkliga rättigheter måste korrigeras.

Källor

[Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2021 \(Regeringens publikationer 2021:89\)](#)

[Biträdande justitiekanslerns beslut 9.6.2022 \(OKV/2053/10/2020\)](#)

4. Personalpolitik och rekrytering

Välfärdsområdet ska genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder se till att de anställda har tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta områdets uppgifter på det sätt som språklagen och andra lagar förutsätter. Myndigheterna är således skyldiga att se till att personalens språkkunskaper upprätthålls till exempel genom att ordna språkutbildning. Dessutom kan tillgången till språkliga tjänster tryggas med olika arbetsfördelnings- och arbetstidsarrangemang.

Välfärdsområdet kan ställa behörighetsvillkor gällande personalens språkkunskaper antingen i förvaltningsstadgan eller när en tjänst inrättas. Den behöriga myndigheten inom välfärdsområdet kan därmed av grundad anledning även besluta om att avvika från de språkliga behörighetskraven för en viss tjänst eller uppgift. Alla tjänsteinnehavare och arbetstagare behöver inte behärska båda språken, men välfärdsområdet måste säkerställa att all service finns tillgänglig på både finska och svenska. Detta ska beaktas när det gäller tillhandahållande av service inom social-, hälso- och sjukvården samt räddningsväsendet, men även i välfärdsområdets ledning, förvaltning och stödtjänster.

När välfärdsområdet anställer tjänsteinnehavare eller annan personal, ska välfärdsområdet förvissa sig om att den som anställs har sådana språkkunskaper som arbetsuppgifterna kräver. I praktiken betyder detta att välfärdsområdet redan på förhand ska utreda vilket eller vilka språk den som anställs ska behärska och hurdan språkkunskap det krävs för att kunna sköta uppgiften. Dessutom kan välfärdsområdet i samband med anställningsintervjun försäkra sig om att sökanden faktiskt har tillräckliga språkkunskaper, till exempel genom diskussion och/eller skriftliga uppgifter på ifrågavarande språk.

Källor

Lag om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003), 2§, 3§, 5§
Justitieministeriets rekommendation om beaktande av språkkunskaper vid anställning hos statliga myndigheter och domstolar, 24.2.2005 (3/58/2005 JM)
Biträdande justitiekanslerns beslut 29.4.2016 (Dnr OKV/147/1/2015)

5. Välfärdsområdets organs möteshandlingar

I tvåspråkiga välfärdsområden ska välfärdsområdesfullmäktiges och välfärdsområdesstyrelsens möteskallelser och protokoll skrivas på finska och svenska. Beslut om språket i möteskallelser och protokoll för andra organ i tvåspråkiga välfärdsområden fattas av välfärdsområdet med beaktande av att de förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter ska tryggas och välfärdsområdesinvånarnas behov av information tillgodoses.

De förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter och invånarnas behov av information förutsätter i praktiken att Östra Nylands välfärdsområde, Västra Nylands välfärdsområde, Vanda-Kervo välfärdsområde, Egentliga Finlands välfärdsområde, Österbottens välfärdsområde och Mellersta Österbottens välfärdsområde samt de välfärdssammanslutningar i vilka någon av dessa välfärdsområden eller Helsingfors stad ingår i regel skriver möteskallelserna och protokollen för sina organ på finska och svenska.

Föredragningslistan och bilagorna ingår i protokollet och därför ska de skrivas på finska och svenska. För att trygga de finskspråkigas och de svenskspråkigas rätt till deltagande och information strävar man efter att föredragningslistan och dess bilagor ska offentliggöras samtidigt på finska och svenska.

Det är inte nödvändigt att ge protokollet i original på båda språken, utan det räcker att protokollet finns tillgängligt på finska och svenska. I praktiken behöver alltså inte den andra språkversionen undertecknas.

Källor

Språklagen (423/2003), 29 §

RP 241/2020 rd

Justitieministeriets utlåtande 19.12.2003 (dnr 20/912/2003)

6. Ytterligare information

Fungerande tvåspråkighet i kommunerna | Kommunförbundet

Stödmaterial för beredningen av de tvåspråkiga välfärdsområdena | Kommunförbundet

Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab

Johanna Lindholm
jurist